

Un cas d'estudi i reflexió: la proporció pública/concertada a l'illa de Menorca

Pere Alzina

RESUM

Aquest treball pretén donar a conèixer la relació existent a l'illa de Menorca entre l'escola pública i la concertada (no hi ha centres privats). En l'estudi veiem com l'escola pública acull més del 70% de l'alumnat i la concertada, al llarg dels anys estudiats, va baixant fins a un 20% d'acolliment. S'analitzen les causes parlant amb els seus interlocutors i s'aprofundeix en una anàlisi seriosa que, en principi, no obvia cap aspecte controvertit.

RESUMEN

Este trabajo pretende dar a conocer la relación existente en la isla de Menorca entre la escuela pública y la escuela concertada (no hay centros privados). En el estudio comprobamos como la escuela pública acoge a más del 70% del alumnado y la concertada, a lo largo de los años estudiados, va bajando hasta un 20% de los alumnos en edad escolar. Se analizan las causas hablando con los interlocutores y se profundiza en un análisis serio que, en principio, no obvia ningún aspecto controvertido.

I. INTRODUCCIÓ

Quan vius en una determinada realitat i aquesta es modifica lentament (al llarg d'anys) o gairebé no són perceptibles els canvis, vius aquesta realitat com la quotidianitat. Forma part de la realitat, és quelcom inherent, és allà i hi ha estat sempre. Quan t'atures per analitzar-la una mica a fons, t'has de descentrar de tu mateix, talment com sortir de l'espai i intentar veure amb altres ulls. Això és fer recerca: ahora que estàs contextualitzat en un determinat medi també has de tenir aquesta mirada descontextualitzada com si acabassis d'arribar, recollir les dades, analitzar-les i deixar-te sorprendre perquè aquestes dades i estadístiques no són talment com pensaves i demostren que la realitat no era ben bé com la pensaves. Això és el que m'ha passat en aquesta petit estudi. Tanmateix, les dades ja havien aparegut en altres anuals i el tema passava gairebé desapercebut (Alzina, 2007; Alzina, 2009; Alzina, 2013). En el dos primers articles centro molt el tema en el repartiment entre públics i concertats a Ciutadella, dels alumnes amb discapacitats i dels alumnes nouvinguts, en els quals es va arribar a un acord de mínims pel qual ambdós tipus de centre es comprometien amb el Consell Escolar Municipal a fer un repartiment equitatiu. Aquest acord, que per exemple no es va fer a Maó, produí resultats ben visibles en poc temps en integració i també en coneixement entre la població infantil i juvenil del municipi de l'existència d'una nova realitat.

A hores d'ara no disposem de dades exactes d'escolarització de finals dels anys 70, en què les escoles públiques estaven molt desprestigiades, mancades de recursos i pràcticament sense instal·lacions (moltes escoles estaven repartides entre diferents espais, naus, cotxeries i fàbriques abandonades); per tant, les escoles concertades, totes religioses cristianes en el cas de l'illa de Menorca, gaudien de més prestigi, disposaven de més materials i retenien un potencial alumnat interessat a fer estudis superiors.

Però amb l'arribada de la democràcia la situació canvià força. Els pares i les mares de les escoles públiques es constituïren en potents organitzacions que al costat de les corporacions municipals

viatjaran a Madrid, si era el cas, per exigir als primers governs democràtics i, abans i tot de les primeres eleccions democràtiques, als ajuntaments la construcció d'escoles públiques dignes al seu municipi que evitessin la dispersió d'espais i l'escassetat de materials de tot tipus, incloses les mínimes condicions higièniques. El moviment avançà amb dificultats, coordinat a mitges, en moments diferents, per camins diferents i a temps diferents, però en un període breu s'aconsegüí la construcció de quatre escoles públiques idèntiques arreu de Menorca (traçades a partir del mateix model i plànol): CEIP Pere Casasnovas (Ciutadella); CEIP Castell de Santa Àgueda (Ferreries); CEIP Inspector Doctor Joan Comas Camps (Alaior) i el CEIP Mare de Déu del Carme (Maó). A partir d'aquí la situació s'anà equilibrant progressivament; aquestes quatre escoles públiques grans donaren cos al sistema públic i ajudaren a cohesionar les potents juntes de pares i mares que arribaren a confederar-se. També algunes escoles concertades actualitzaren els seus edificis: la Salle de Maó i la d'Alaior o la Consolació de Ciutadella i Ca Los de Ciutadella.

Enmig de tot aquest moviment es fundà i consolidà el Moviment de Renovació Pedagògica de Menorca que agrupà, la seu voltant, les ànsies d'introduir innovacions en la manera com s'ensenyaven les coses. I fou precisament un centre concertat, el CC Sant Francesc d'Assís de Ferreries que publicà el primer llibre que permetia estudiar coneixement del medi, anys abans que aparegués com a assignatura oficial: *Meloussa* (Equip pedagògic del col·legi Sant Francesc d'Assís de Ferreries, 1989). Aquest centre inicià també l'ensenyament en català, juntament amb el CEIP Francesc d'Albranca d'Es Migjorn Gran. S'inicià l'ensenyament en la nostra llengua, poc a poc, explicant el projecte a les famílies i entorn de dos eixos:

- la renovació pedagògica i
- la introducció del català com a llengua normalitzada d'aprenentatge, talment com es xerrava a casa.

A aquest moviment s'afegiren diferents associacions de famílies de fills amb discapacitats que reclamaven la incorporació dels seus fills a les aules ordinàries amb suport educatiu, tal i com s'explicava en trobades i congressos, nacionals i internacionals. Per tant, tres grans reptes s'uniren, als anys 80, amb l'inici de la democràcia: dignificar i dotar de mitjans l'escola pública, introduir el coneixement del nostre entorn més proper amb la llengua que no havíem deixat de parlar durant més 700 anys (amb contínues dominacions estrangeres) i innovar les maneres com es feien les classes dels anys 70, perquè havíem descobert que els fillets i les filletes realment no aprenien i es produïa un autèntic merder quan s'havien d'emplenar els exercicis en espanyol després que tot s'havia explicat en català. Però els reptes se succeïren; deixaren poc temps per a la reflexió asserenada, tot i que sempre hi havia grups de mestres que es trobaven per valorar si aquella línia o acció iniciada complia els objectius o calia redreçar-la. Aquest gran caliu es visqué bàsicament en l'educació infantil, model de models, i en l'educació primària.

Aquest és el panorama inicial. A partir dels anys 90 se produí una progressiva allau immigratòria que arribà a omplir les nostres aules amb fillets i filletes nascuts en més de 60 nacions diferents amb les seves llengües i cultures pertinents, amb la complexitat que això suposa a l'hora de gestionar una aula multicultural i amb persones amb discapacitats. La primera comunitat que arribà va ser la marroquina, que es concentrà a Alaior i a Maó, fins que aconseguí el seus processos de reunificació

familiar i les seves dones i tots els seus fills s'anaren integrant poc a poc (Fernández Lera i Muñoz Pérez, 2012, p. 115). L'arribada de nouvinguts obligà a preparar els mestres a corre cuita per donar una adequada acollida a tota aquesta allau de la qual, tot i haver baixat els darrers anys, encara queden importants comunitats, com la marroquina, l'anglesa, la mexicana, la boliviana, la nigeriana, la camerunesa i així fins a 50 nacionalitats.

2. LA REALITAT ACTUAL

Des de 2004, arran de la publicació de l'*Anuari*, vaig recollint de forma sistemàtica, les dades de tot un conjunt d'indicadors, que vaig ordenant i catalogant, no sense dificultats d'accés a les dades; per tant, d'aquestes dades recollides podem elaborar ara qualsevol tipus d'estudi, creuant-les i comparant-les, que és el que fem en aquest estudi. Són les primeres dades educatives quantitatives i qualitatives que disposem des d'abans de la Guerra Civil.

La realitat ha canviat molt poc durant els darrers deu anys: els percentatges d'alumnes que assisteixen a la pública i la concertada se manté i va baixant progressivament la concertada. Però una anàlisi més profunda ens portarà més reflexions.

L'escola concertada

El percentatge del 25% d'alumnat que acudeix a la concertada i del 75% que acudeix a la pública és manté amb poques variacions. Però ens portarem sorpreses en la interpretació i les realitats que amaguen aquestes xifres.

Vegem les dades i les gràfiques:

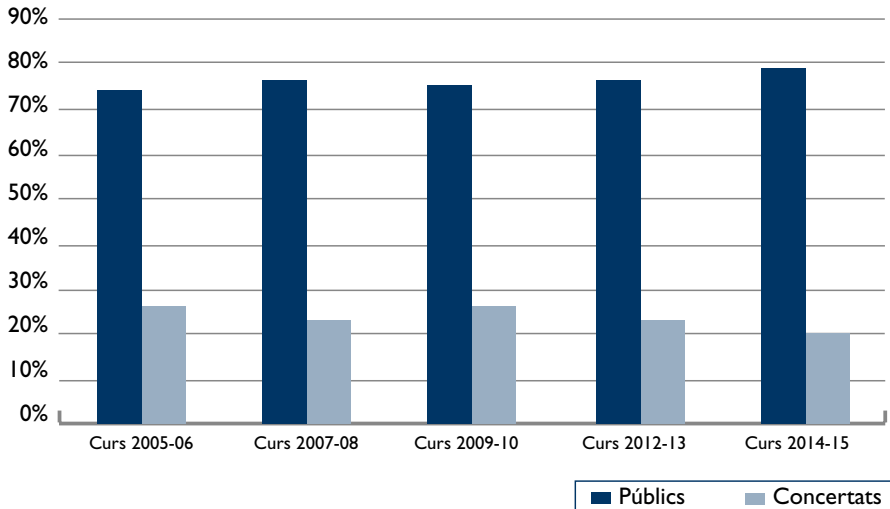
QUADRE I. PERCENTATGES ALUMNAT QUE ASSISTEIX A LES PÚBLIQUES O A LES CONCERTADES.

	Curs 2005- 06	Curs 2007-08	Curs 2009-10	Curs 2012-13	Curs 2014-15
Públics	74,56%	76,99%	75,13%	76,37%	79,36%
Concertats	25,43%	23,00%	24,87%	23,63%	20,64%
	99,99%	99,99%	100,00%	100,00%	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó.

La veritat és que la variació és poca i sorprèn que sigui a la baixa per part de la concertada, que passa del 25,43% al 20,64% amb el greu conflicte educatiu que ha existit durant els dos darrers anys que ha donat altres resultats a altres zones de les illes. L'escola pública no només no ha perdut alumnes, sinó que ha guanyat alumnat. I és un cas singular, sens dubte. Per què ha passat això? Fins i tot és perceptible perfectament en el gràfic que adjuntem.

GRÀFIC I: PERCENTATGES ALUMNAT QUE ASISTEIX A LES PÚBLIQUES O A LES CONCERTADES

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó.

O és que això ha estat la tònica general? És difícil respondre aquesta pregunta perquè no disposem de dades sobre el conflicte aparegut arran de les mesures de restricció econòmica fins arribar al TIL (finalment suspès pel TSJIB). Però tenim apunts, notes, càlculs, realitzats per sindicats o per persones que intentaven fer un seguiment del conflicte i ens han assegurat que:

- A la zona de Palma i voltants ha augmentat la matrícula als centres concertats i privats; probablement l'escola concertada (cristiana i cooperativa) supera la pública. Tot i que ambdues representen dos models d'escola molt diferents.
- A les grans zones costaneres turístiques també hi ha noves escoles concertades i privades en un percentatge semblant a la pública, mentre que el batxillerat i els cicles formatius de formació professional es concentren tots en centres públics. En aquestes grans àrees turístiques sembla que també se produï traspàs de la pública a la concertada o privada.
- A la part forana predomina l'escola pública, coexistint amb el model concertat cristià i cooperatiu i no consten massa trasllats arran del conflicte. Els grups d'amics contribueixen molt a aquest fet i per a gairebé tots: el grup d'amics és el principal motiu per anar a classe als pobles sigui a la pública o a la concertada. Ens referim al grups d'amics de pares i mares que es transforma en grups d'amics i amigues de fills i filles. En tota l'illa de Mallorca, els percentatges no són tan diferents: el 68% és acollit a la pública, mentre que el 31% ho és a la concertada.
- A l'etapa d'infantil han nascut nombroses iniciatives però molt localitzades de moviments alternatius (Escoles Waldorf, Escoles Montessori i d'altres amb noves orientacions), però que afecten pocs alumnes i famílies molt conscienciades i convençudes en aquests mètodes.

- Sigui com sigui és a l'illa de Mallorca on els percentatges entre centres públics concertats i privats s'està apropant: amb dades actuals, que no tenim, ens devem moure entre un 45% en centres concertats i privats, i 55% a la pública.
- L'illa d'Eivissa és la que té el percentatge de concertats i privats més baix, 16% de concertats i 84% de públics, tot i que l'estudi presentat en l'*Anuari* passat apunta un possible creixement dels concertats o privats (Tur i Cirer, 2014).

Bé, les tres illes porten dinàmiques socials molt diferenciades, sempre ha estat així. No és res nou. Tres illes: tres processos que si bé no són diametralment oposats des de segons quina perspectiva mires, com a mínim poden semblar oposats. I si ampliem el camp de mira, el que no ha passat a Menorca és el fet estrany.

A Mallorca ha passat. Bernal i Lorenzo (2012) van més enllà i parlen d'una onada de privatització de la mateixa educació pública (les normes normatives, control i avaluació, publicació de resultats, elecció de centres, finançament dels centres públics en situacions més desfavorides). Les conclusions de Fernandez i Muñiz (2012) van encara més enfora i plantegen qüestions legislatives i enfoquen els temes claus:

Pasadas casi tres décadas desde la consagración legal de los centros concertados, con una red de centros públicos mejorada en cantidad y calidad de forma notabilísima y, últimamente, con una escasez de recursos públicos debida a la crisis económica, quizás haya llegado el momento de plantearse algunas de estas subvenciones, sobre todo por un argumento de coste de oportunidad de los fondos públicos. El propio Tribunal Constitucional ha dicho que no existe un hipotético «derecho a la subvención» aplicable a los centros educativos privados. Desde otras instancias judiciales también se ha delimitado la libertad de elección de centro por parte de las familias a la disponibilidad efectiva de plazas libres en los respectivos centros.

La cuestión dista de ser sencilla, tanto en términos políticos como económicos. Las familias siguen mostrando una cierta predilección por los centros concertados a la hora de escolarizar a sus hijos, frente a la opción de los centros públicos, aun cuando estos últimos presentan condiciones objetivas más favorables para la educación de calidad (por ejemplo, contando con aulas menos masificadas o con profesorado seleccionada en pruebas objetivas que respetan igualdad, mérito y capacidad).

Les potencials causes que oferirien raons a les famílies per matricular als seus fills als centres concertats serien una millor qualitat de l'educació acadèmica, però les dades no diuen això, segons els autors d'aquesta recerca, ja que empitjoren una vegada descomptat l'efecte de les característiques socioeconòmiques de l'alumnat. El factor religió té certa rellevància però, sense dubte, el que té més pes és la creença de les famílies en que els seus fills faran contactes socials positius i que els companys d'aula poden influir en els resultats educatius i en el futur sociolaboral dels seus fills i filles, motiu pel qual prefereixen elegir els concertats, on, en general, les característiques socioeconòmiques de l'alumnat són molt millors. I aquest sí que és un factor rellevant; els pares i mares menorquins també envien els seus fills a la concertada majoritàriament per aquesta raó. Dit i explicat en entrevistes realitzades a diferents famílies.

Així, el que ens perilla és l'equitat, la igualtat plena d'accés a tots els centres sostinguts en fons públics hauria de ser una exigència irrenunciable. En aquest punt és on es perd bona part dels resultats del sistema educatiu i el que encara és pitjor es descohesiona la societat.

L'escola sostinguda amb fons públics no ofereix possibilitats de conèixer l'altre, el nouvingut, el discapacitat, el fill de família empobrida, el fill amb greus problemes emocionals... i com que no solem arribar a estimar allò que no coneixem de ben a prop, solem tenir tendències molt extremes, o els estimem o els ignorem o simplement no els volem entre nosaltres (sentiment creixent en la nostra societat). L'escola és el lloc, és l'únic lloc, on es pot construir una consciència de la diversitat i de la multiculturalitat, de la diferència a partir del coneixement. Cap altra institució treballa aquest valor ni forma part dels seus objectius. Us adoneu de què estem parlant? De la futura convivència en societats més diverses i més obertes de les que tenim ara.

De tot plegat hem viscut aquí situacions semblants. I és lògic. Una família conscient, que vol el millor per al seu fill (totes ho volen, això no implica que no es puguin equivocar), vol elegir l'escola on començarà a infantil 0-3 i hi podrà acabar amb el títol de graduat en Educació Secundària Obligatoria: 16 anys assegurats d'escolaritat tenen unes certes garanties davant canvis de centres incerts, segons barems incerts que en cap cas et garanteixen una línia coherent. Anem a analitzar la situació amb més detalls. Aquest era el raonament freqüent per portar els fills a la concertada cristiana. Però aquestes raons han anat perdent pes enfront una escola pública que ha sabut encarar els importants reptes no només educatius sinó també socials, alhora que moltes han iniciat importants processos d'innovació.

Els percentatges de variació entre els diferents anys i entre els diferents municipis mirats en una perspectiva històrica minsa són gairebé imperceptibles, però sí tenen importants repercussions a llarg termini i de cada a un futur proper.

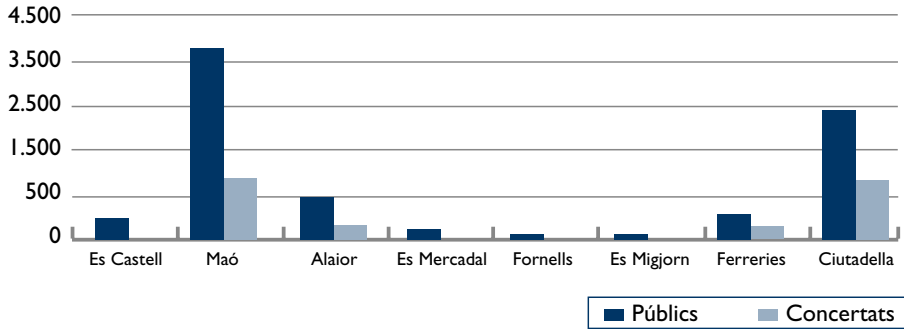
Si analitzem municipi per municipi podem veure que s'hi produeixen petits canvis gairebé imperceptibles però que van desembocant en aquesta diferència d'un 5% d'alumnat en favor de l'escola pública.

QUADRE 2. PERCENTATGES ALUMNAT QUE ASSISTEIX A LES PÚBLIQUES O A LES CONCERTADES

CURS 2004-05										
	Es Castell	Maó	Alaior	Es Mercadal	Fornells	Es Migjorn	Ferretes	Ciutadella	TOTAL	%
PÚBLICS	458	4276	916	187	55	100	531	2890	9413	74,56%
CONCERTATS	0	1371	334	0	0	0	321	1340	3366	25,43%
TOTAL	458	5647	1250	187	55	100	852	4230	12779	99,99%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó. Curs 2004-05

GRÀFIC 2: PERCENTATGES ALUMNAT QUE ASSISTEIX A LES PÚBLIQUES O A LES CONCERTADES

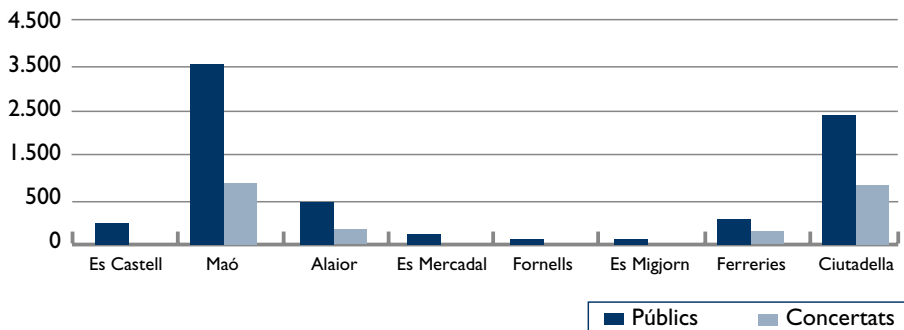
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó. Curs 2004-05

QUADRE 3. PERCENTATGES ALUMNAT QUE ASSISTEIX A LES PÚBLIQUES O A LES CONCERTADES

		CURS 2007-08									
	Es Castell	Maó	Alaior	Es Mercadal	Fornells	Es Migjorn	Ferreries	Ciutadella	TOTAL	%	
PÚBLICS	487	3971	967	243	45	108	505	2918	9244	74,88%	
CONCERTATS	0	1394	284	0	0	0	322	1285	3285	25,11%	
TOTAL	487	5365	1251	243	45	108	827	4203	12529	99,99%	

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó. Curs 2007-08

GRÀFIC 3: PERCENTATGES ALUMNAT QUE ASSISTEIX A LES PÚBLIQUES O A LES CONCERTADES

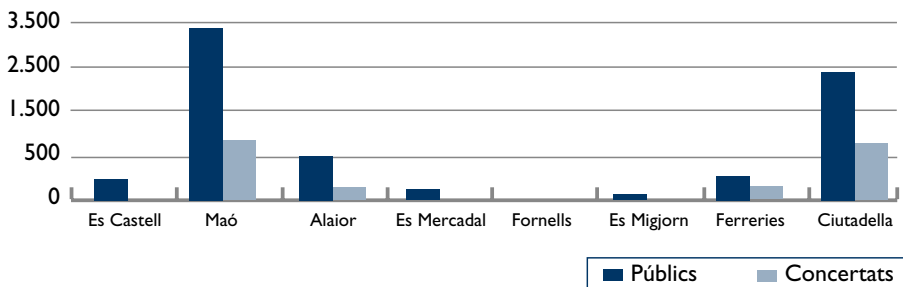
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó. Curs 2007-08

QUADRE 4. PERCENTATGES ALUMNAT QUE ASSISTEIX A LES PÚBLIQUES O A LES CONCERTADES

CURS 2008-2009										
	Es Castell	Maó	Alaior	Es Mercadal	Fornells	Es Migjorn	Ferrieres	Ciutadella	TOTAL	%
PÚBLICS	489	3853	982	245	41	117	526	2867	9120	75,12%
CONCERTATS	0	1362	279	0	0	0	302	1267	3210	24,87%
TOTAL	489	5215	1261	245	41	117	828	4134	12330	99,99%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó. Curs 2008-09

GRÀFIC 4: PERCENTATGES ALUMNAT QUE ASSISTEIX A LES PÚBLIQUES O A LES CONCERTADES

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó. Curs 2008-09

Si ens fixem en els percentatges de Ferreries i Ciutadella, per exemple, podríem concloure que gairebé l'escola concertada acull a poc menys de la meitat de la població en edat d'escolaritat obligatòria. En canvi, a Maó i Alaior, en general, la concertada acull una tercera part de la població en edat escolar, amb tendència a la baixa. Ara bé, a Menorca els terrabastalls de la crisi social i econòmica ja es deixen sentir amb molta força: més de 1.000 fillets i filletes han abandonat les escoles 0-3, un exemple de gestió i un exemple de qualitat pedagògica arreu. També s'han produït transvasaments d'algunes escoles concertades a les públiques pel dramàtic fet de no poder pagar les quotes per a material, per a llibres o per a uniformes.

Què passa a l'illa de Menorca? L'illa des de 2008 s'ha empobrit força, més de 4.500 persones reben ajuts directes dels fons de menjar europeu distribuït a través de Càritas i Creu Roja. Menorca ha arribat a tenir 8.500 aturats. Una dada mai vista i un percentatge insostenible, si no fos per la solidaritat de les persones que ha sabut demostrar fins on arriba, tot anònimament. Fins i tot, en la memòria de Càritas figuraven 300 accions amb bebès; ho vaig demanar, què són accions amb bebès? Alimentar-los des que neixen. En nombres absoluts, a Mallorca, la crisi a provocat un daltabaix, però en percentatges, comparant la poca població de l'illa, moltes persones majors deien que només els faltava la cartilla del racionament de la guerra civil; que l'estat de depressió que veien en la gent jove i no tan jove no l'havien vist des d'aquell temps de guerra.

Aquest greu empobriment sobtat de les famílies obliga a canvis de la concertada a la pública però no explica el percentatge del 5%.

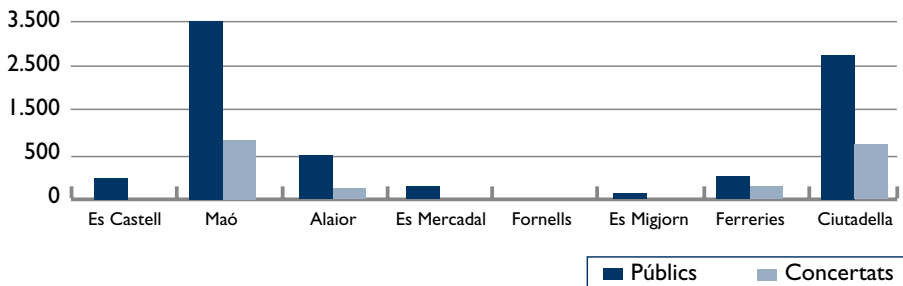
El fet de caure, en gairebé dos o tres cursos escolars, del 25% d'alumnat que acollia al 20,64 que ha acollit el curs que ha acabat necessita d'altres factors per ser explicat. Hi anirem aprofundint.

QUADRE 5. PERCENTATGES ALUMNAT QUE ASSISTEIX A LES PÚBLIQUES O A LES CONCERTADES

CURS 2012-13										
	Es Castell	Maó	Alaior	Es Mercadal	Fornells	Es Migjorn	Ferrieres	Ciutadella	TOTAL	%
PÚBLICS	476	4044	1022	290	39	117	521	3263	9772	76,37%
CONCERTATS		1344	281				307	1249	3181	23,63%
TOTAL	476	5388	1303	290	39	117	828	4512	12953	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó. Curs 2012-13

GRÀFIC 5: PERCENTATGES ALUMNAT QUE ASSISTEIX A LES PÚBLIQUES O A LES CONCERTADES

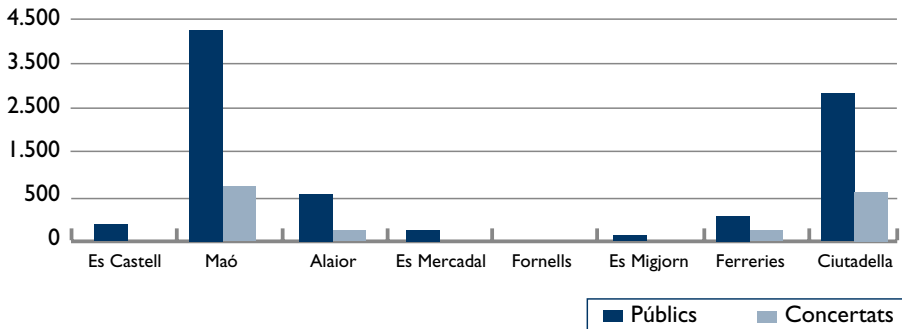
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó. Curs 2012-13

QUADRE 6. PERCENTATGES ALUMNAT QUE ASSISTEIX A LES PÚBLIQUES O A LES CONCERTADES

CURS 2014-2015										
	Es Castell	Maó	Alaior	Es Mercadal	Fornells	Es Migjorn	Ferrieres	Ciutadella	TOTAL	%
PÚBLICS	397	4689	1059	253	39	111	591	3298	10437	79,36%
CONCERTATS		1194	267				280	1120	2861	20,64%
TOTAL	397	5883	1326	253	39	111	871	4418	13298	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó. Curs 2014-15

GRÀFIC 6: PERCENTATGES ALUMNAT QUE ASSISTEIX A LES PÚBLIQUES O A LES CONCERTADES

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó. Curs 2014-15

Lògicament em vaig posar en contacte amb diferents directors d'escoles públiques (entre ells, el president d'ADESME), d'escoles públiques de primària i infantil i d'escoles concertades. No volia elaborar cap enquesta ni res que s'hi semblés, era un intercanvi d'idees amistós, obert, on tots podien dir el que consideraven sobre el tema, sobre un tema que, en principi, excepte en pobles com Ferreries i Alaior (temps antic) ha tingut certa polèmica. La veritat és que no esperava tantes respostes, el que implica que n'hauré forçosament de fer un resum i comentar-les a la vista de les dades recollides.

Les raons donades per les dificultats de creixement de l'escola concertada són moltes i considero molt necessari donar-los la veu que els pertoca, com ho farem després amb la pública i després expressarem els nostres punts de vista a les conclusions:

- Se'ns comenta que l'oferta de places escolars va augmentar fins al *baby boom* de 2000, però de fa un parell d'anys i per culpa de la crisi, hi ha una disminució de la població escolar perquè hi ha hagut menys naixements i, sobretot, perquè part de l'alumnat estranger ha partit de l'illa.
- L'escola concertada depèn en gran mesura de l'Administració per al seu possible creixement. Totes les matrícules que es confirmen als nostres centres passen per l'oficina d'inspecció i, en no pocs casos, s'han derivat alumnes a la pública que havien sol·licitat plaça als nostres col·legis. Davant un excés de matrícula i el possible desdoblament d'algun grup, les dificultats que se'ns posen per poder-ho dur a terme són molt majors que a la pública.
- Algunes famílies amb fills NEE, davant la demanda d'ajudes per als seus fills/es, han rebut com a resposta d'alguns serveis administratius: «si anau a la pública tindreu el servei que demanau».
- Som molt conscient que el nostre centre i, pel que sé, tots els concertats assumim els NEE i nouvinguts, amb les portes i el cor oberts. En tot cas, i ja ho he comentat abans, és l'administració que en determinats casos assigna als centres públics alumnes (també NEE i nouvinguts) que havien sol·licitat matrícula als nostres col·legis.

- Posar una oferta escolar concertada és car per dos motius: 1) augmentar significa fer obres d'ampliació i implica una despesa econòmica elevada que dins del marc en què estem (crisi profunda) no es pot assumir; i 2) perquè el concert econòmic no serveix per pagar tots els costos de l'educació concertada. Encara així, la Salle Alaïor i Maó han intentat i intenten augmentar l'oferta concertada amb formació professional bàsica a Alaïor i amb el batxillerat a Maó però els concerts depenen de la Conselleria d'Educació. Precisament, aquests dies ha vingut l'ordre de prohibició de poder impartir aquest batxillerat aquest curs per manca d'alumnes matriculats.
- Per altra part, tots sabem que els centres concertats de Menorca (amb un màxim de dues línies) no són centres elitistes, com pot passar en altres regions de l'estat, ans al contrari, som centres que sobrevivim amb l'ajut de les famílies i tenim prou dificultats econòmiques (ni pensar-hi que alguns ens puguem ni plantejar fer obres per poder ampliar o créixer, com dius).
- L'escola concertada és més cara que la pública. Cost dels llibres, no acostumen a estar socialitzats els costos del material, tenim necessitat d'una aportació voluntària dels pares per poder fer front a les despeses reals de l'escola que l'Administració no cobreix.
- Creiem que també patim dos handicaps: la identitat; en una societat cada vegada més laïcista el model d'escola religiosa no atreu tant els pares i també hi ha un cert desconeixement i prejudicis.
- L'escola concertada, especialment La Salle, sí que ha intentat augmentar aules fent varies coses: canvis d'horaris, millora de les instal·lacions (patis) i noves tecnologies (WI-FI i pissarra digital), noves metodologies pròpies de La Salle (ULISES, IRATI, CREA...), auditories de protecció de dades i qualitat ISO 9000 i apostar per l'escola inclusiva i cooperativa i sabem que això ha atret moltes persones novingudes, especialment d'Hispanoamèrica per a les quals, per raons religioses, no hi ha problemes, ans al contrari.
- En l'acolliment de persones novingudes i amb NEE ens mostrem oberts i acollidors, ja que forma part del nostre ideari atendre més els desfavorits.
- L'escola concertada té una sèrie de problemes que ens afecten a tots: problemes de transport, de menjador, personal d'atenció a la diversitat, fisioterapeuta, concerts... Amb una certa humilitat crec que les nostres demandes, tot i que no hi renunciem, sempre s'han fet amb el màxim respecte, a través de la legalitat i sense fer-ne massa «rebombori» públic.
- També em vol fer constar aquesta directora la bona relació existent entre els centres, especialment amb els directors, tant públics i concertats i també amb la Delegació de la Conselleria d'Educació a Maó i amb la Inspecció: és molt cordial i fluïda, amb l'esperit de col·laboració entre tots els centres, indistintament de la seva titularitat. És a dir: intenten arribar a acords que els afavoreixin a tots: a la reunió d'escolarització d'infantil, primària i ESO, acord dels mateixos dies festius (de lliure disposició) per a tots els centres o que tots els directors, públics i concertats, acordaren reduir la ràtio de 25 a 20 per al cas excepcional d'Antoni Joan (tots els centres de primària de Maó tenen una ràtio de 25 alumnes, llevat el Toni Joan, que és de 20, per un acord de directors que varen signar): «Una vegada constatat el bon ambient de treball i de col·laboració també han existit certs

problemes a certs municipis entre centres públics i centres concertats: Si són problemes entre escola pública i escola concertada, cada població té la seva idiosincràsia. El que crec més evident és el desconeixement de molts professionals de la pública de la situació real dels nostres col·legis. Açò ha estat motiu, en no poques ocasions i en determinats ambients, de comentaris poc respectuosos de cara a les nostres institucions. Sí tinc coneixement que alguns problemes sorgits han estat silenciats per part d'algun centre afectat per evitar enfrontament de caire públic. En tot cas, en no poques ocasions són més de caire personal que a nivell institucional.»

- De totes maneres, tots els centres destaquen el treball institucional que es realitza sense diferències i sempre acordant el millor per als alumnes o per a les famílies. Aquesta és una constatació unànime que ens dota, al model menorquí, d'una nova característica: el treball per l'entesa i l'acord.

L'escola pública

Per part del sector públic, molta gent no havia pensat en aquesta dicotomia pública concertada; si sabíem que existia però com que socialment no ha generat problemes, el fet de la seva existència passa desapercbut per part del col·lectiu de la pública i demostra aquest «desconeixement de molts professionals de la pública de la situació real dels nostres col·legis», com acabava d'explicar una directora d'un centre concertat.

La majoria de mestres i direccions de les escoles públiques tenen ben clar perquè acullen més del 70% de la població: en primer lloc, va ser la progressiva i lenta integració de les persones amb discapacitats (capdavanters a l'Estat), valor molt altruista i digne, però que comporta canvis successius i continus en les dinàmiques de les aules i tensions en la coordinació i atenció. Als fillets amb necessitats educatives especials es van afegir els que després vam anomenar ANESE (alumnat amb necessitats educatives de suport educatiu), on normalment, hi anaven tots els casos de filles que havien patit violència i la repetien sense aparent sentit en el marc d'una aula acollidora.

Sense temps per respirar, valorar i avaluar el que s'estava fent arriba l'allau immigratòria per la bombolla urbanística i la generació de llocs de feina de baixa qualificació. Aquesta manca de reflexió sobre el que s'ha fet i el que s'ha de fer és un greu handicap de la l'escola pública.

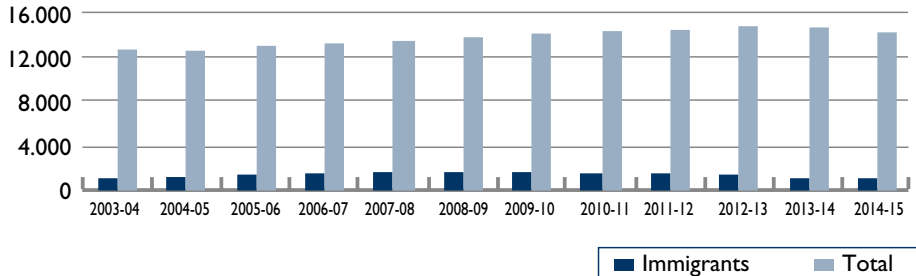
Veurem clarament l'arribada d'alumnat immigrant en aquest quadre i el posterior gràfic:

QUADRE 7. PERCENTATGE TOTAL D'IMMIGRANTS EN EL TOTAL DE LA POBLACIÓ ESCOLARITZADA

	CURS 2014-2015											
	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15
Immigrants	1133	1252	1452	1542	1712	1732	1723	1589	1570	1465	1110	1087
Total	12585	12425	12862	13151	13365	13687	13951	14194	14363	14609	14500	14053
%	9,00%	10,07%	11,28%	11,72%	12,08%	12,65%	12,35%	11,19%	10,93%	10,03%	7,60%	7,73%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó. Evolució des del curs 2003-04

GRÀFIC 7: PERCENTATGE TOTAL D'IMMIGRANTS EN EL TOTAL DE LA POBLACIÓ ESCOLARITZADA

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó. Evolució des del curs 2003-04

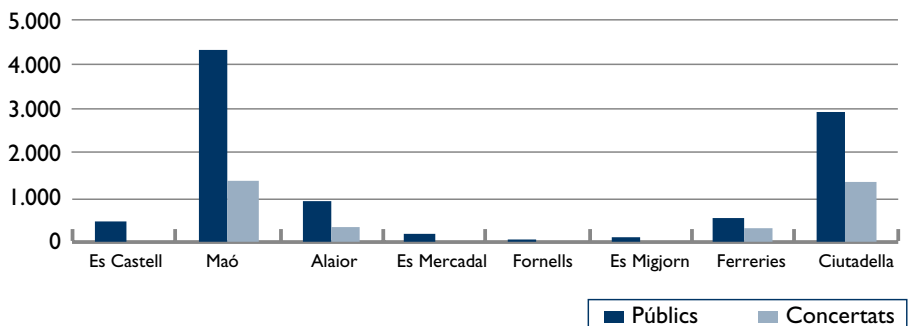
Aquí podem comparar els alumnes immigrants acollits a les públiques i a les concertades des del curs 2004-05 fins al curs 2014-15.

QUADRE 8. PERCENTATGE D'IMMIGRANTS ACOLLITS A L'ESCOLA PÚBLICA I A LA CONCERTADA DE LA POBLACIÓ ESCOLARITZADA

CURS 2004-05										
	Es Castell	Maó	Alaior	Es Mercadal	Fornells	Es Migjorn	Ferrieres	Ciutadella	TOTAL	%
PÚBLICS	458	4276	916	187	55	100	531	2890	9413	74,56%
CONCERTATS	0	1371	334	0	0	0	321	1340	3366	25,43%
TOTAL	458	5647	1250	187	55	100	852	4230	12779	99,99%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó. Dades del curs 2004-05

GRÀFIC 8: PERCENTATGE D'IMMIGRANTS ACOLLITS A L'ESCOLA PÚBLICA I A LA CONCERTADA DE LA POBLACIÓ ESCOLARITZADA

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó. Dades del curs 2014-15.

En les dades del curs 2004-05 podem observar el cas de Ferreries, on la concertada acull la meitat dels alumnes nouvinguts, i el de Ciutadella, on a través del Consell Escolar, que anomenen Patronat, ja que fa més anys que funciona, es va decidir un repartiment el més equitatiu possible de l'alumnat nouvingut. Així, veiem que els dos centres concertats acullen la meitat de la població nouvinguda, tot i que el percentatge, a Ciutadella, sobre la població total, sempre s'ha mantingut per davall de la mitjana de l'illa. Sigui com sigui s'hi noten els efectes d'un acord municipal que va generar molts beneficis per a la ciutat al llarg del temps.

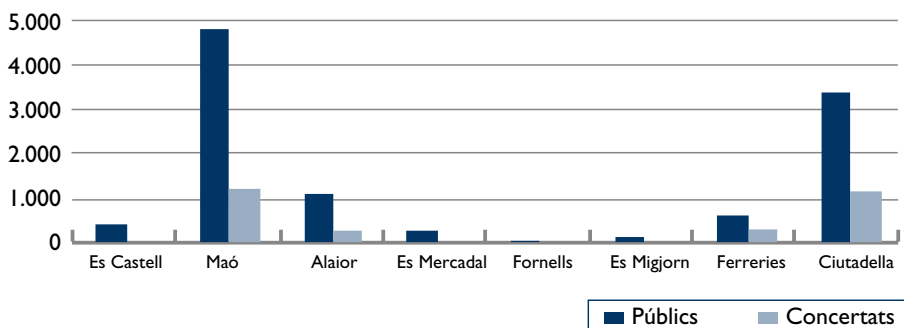
QUADRE 9. PERCENTATGE D'IMMIGRANTS ACOLLITS A L'ESCOLA PÚBLICA I A LA CONCERTADA DE LA POBLACIÓ ESCOLARITZADA

CURS 2014-15										
	Es Castell	Maó	Alaior	Es Mercadal	Fornells	Es Migjorn	Ferreries	Ciutadella	TOTAL	%
PÚBLICS	397	4689	1059	253	39	111	591	3298	10437	79,36%
CONCERTATS		1194	267				280	1120	2861	20,64%
TOTAL	397	5883	1326	253	39	111	871	4418	13298	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó. Dades del curs 2014-15.

En canvi, amb les dades del curs 2014-15 es veu una disminució clara de l'acolliment de persones nouvingudes per part dels centres concertats i un augment significatiu de matrícula als centres públics. El mateix passa a Ferreries; el canvi és espectacular a Alaior i els percentatges a Maó es mantenen amb una aclaparadora presència de la pública.

GRÀFIC 9: PERCENTATGE D'IMMIGRANTS ACOLLITS A L'ESCOLA PÚBLICA I A LA CONCERTADA DE LA POBLACIÓ ESCOLARITZADA

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Delegació d'Educació a Maó. Dades del curs 2014-15.

En aquest període de deu anys, l'escola concertada ha perdut un 5% del seu alumnat per causes que els mateixos interlocutors han intentat explicar a partir d'un conjunt d'indicadors als que hem volgut donar un tractament seriós a l'estudi, convençuts que tothom té les seves raons i n'ha analitzat les causes.

La qüestió és que l'escola pública, en el període descrit, ha guanyat un 5% d'alumnat a costa de la concertada i això també ha de tenir unes causes. Els directors citen aquestes com les més importants:

- A Menorca, i més concretament l'escola pública, sobretot a primària, ha fet molta feina d'apropament a la realitat educativa amb uns mestres molt implicats. L'exemple més clar és el Moviment de Renovació Pedagògica i la seva escola d'estiu: només hem de pensar amb tota la gent que el mes d'agost deixava de fer vacances per anar a l'escola a rallar de feina.
- Un altre factor a tenir a compte és que l'escola pública ha fet un gran esforç per portar a terme la integració de tots els alumnes (amb discapacitats i nouvinguts) i que en cap moment s'ha negat a assumir aquesta responsabilitat. Ha assumit el que li tocava com a servei públic en uns moments molt difícils. Això no implica que aquesta reestructuració que necessàriament implica l'acolliment de tots i cadascun d'aquests fillets i filletes no fes remoure alguns fonaments ben arrelats, en veure's obligada a canviar dinàmiques que ja funcionaven com rutines, però que com a pràctiques educatives no eren massa aconsellables.
- Els directors també afirmen que, com també han fet els de les concertades (tots els concertats són religiosos), en els darrers temps la societat ha tornat manco religiosa, però les famílies no només valoren aquest fet, sinó altres, com la proximitat a casa seva i el grup d'amics a quin institut va, quan arriba el cas de passar d'un centre públic de primària a un de secundària i batxillerat. Ara bé, creuen que també alguns concertats també s'han sabut adaptar a les noves realitats, s'han obert més a la població, s'han fet mixts i han millorat molt els temes de suport i d'atenció a la diversitat. En aquest conjunt de factors els directors de les públiques i de les concertades coincideixen en les valoracions.
- També és cert, afirmen, i això fa referència a secundària, que els diferents plans i projectes iniciats en diferents fronts han ajudat a minvar la conflictivitat (que és una de les principals i més reiterades pors per part de les famílies). Els programes de diversificació, els desdoblaments, els programes compartits amb altres institucions com l'Alter, el programa d'atenció a la diversitat, i el programa de convivència (en què s'han posat en joc equips mediadors entre conflictes prèviament formats), tot oferint una imatge genèrica que tot conflicte s'ha de resoldre a través del diàleg i de l'assumpció de responsabilitats (encara que en aquest camp encara hi ha molt camí a recórrer, com implicar la barriada i tots els seus agents). Tot plegat ha projectat una imatge d'instituts de secundària públics on existia control, on hi havia diversitat de procedències, cultures, llengües, maneres de ser i maneres d'estar, però que si l'equip de mestres estava ben organitzat a través d'un equip directiu potent i amb recolzament es podia arribar molt enfora.

Amb l'acolliment i l'atenció als filletes i filletes amb necessitats educatives especials el cas és semblant, tot i que sempre s'ha de recordar que l'oferta de l'escola concertada no arriba al 30% i la de l'escola pública supera el 70%:

QUADRE 10. ALUMNES AMB NEE ATEOS EN CENTRES PÚBLICS I EN CENTRES CONCERTATS SOBRE EL TOTAL DE LA POBLACIÓ I SOBRE EL TOTAL DE LA POBLACIÓ DE NEE

Alumnes amb necessitats educatives especials			
Sobre nombre total d'alumnes			Sobre número total NEE
Públics	385	2,99%	81,39%
Concertats	88	0,68%	18,61%
	473		12842

Font: Elaboració pròpia.

Sabem que l'escola concertada no compta amb els recursos suficients per fer front a tota la tipologia d'alumnes amb necessitats educatives especials i molts d'aquests filletes han de menester un esment especial per part d'especialistes en aules especialitzades, ja que a l'illa de Menorca no hi ha cap centre d'educació especial i tots els alumnes estan escolaritzats, en diferents graus, a les escoles i a les aules dites *ordinàries* (nom popular ben poc encertat per esmentar una aula diversa, multicultural i inclusiva i que més aviat sona a insult que a normalitat, que és al que teòricament es refereixen, quan aquesta suposada normalitat tampoc no existeix). Bé, els resultats també són bastant clars: la majoria de centres públics acullen els alumnes amb NEE, tot i que els centres concertats han fet esforços per integrar-los des del primer moment.

Per acabar l'anàlisi, ens centrarem en el cas curiós de les dades de l'evolució de les ràtios. Ens hem fixat en les dades de la secundària obligatòria perquè és una de les etapes on s'han sofert més els retalls durant els darrers anys a causa de la greu crisi social i econòmica que ha col·lapsat part del nostre petit país i ha portat molts de milers de famílies a la misèria.

QUADRE 11. RÀTIOS ENTRE CENTRES PÚBLICS I CENTRES CONCERTATS DE SECUNDÀRIA. CURS 2004-05

	PÚBLICS			CONCERTATS		
	Alumnes	Grups	Ràtios	Alumnes	Grups	Ràtios
MAÓ	1156	51	22,66	415	16	25,93
CIUTADELLA	673	27	24,92	406	16	25,37
ALAIOR	323	18	17,97	117	4	29,25
FERRERIES	245	14	18,14	108	5	21,6
	2397	110	21,79	1046	41	25,5375

Font: Elaboració pròpia.

**QUADRE 12. RÀTIOS ENTRE CENTRES PÚBLICS I CENTRES CONCERTATS DE SECUNDÀRIA.
CURS 2014-15**

	PÚBLICS			CONCERTATS		
	Alumnes	Grups	Ràtios	Alumnes	Grups	Ràtios
MAÓ	1353	51	26,52	544	24	23,08
CIUTADELLA	828	33	25,09	531	24	22,12
ALAIOR	288	12	24,00	90	4	22,5
FERRERIES	220	10	22,00	95	4	23,75
	2689	106	25,36	1593	70	22,75

Font: Elaboració pròpia.

Com podem comprovar, els valors s'han invertit, en un percentatge limitat, però significatiu: el curs 2004-05 els centres concertats tenien una mitjana de 25,53 alumnes per aula, mentre que en el curs 2014-15 han passat a una mitjana de 22,75 alumnes per aula. Tres alumnes menys per aula.

En canvi, la pública, que el curs 2004-05, tenia una ràtio de 21,79 alumnes per aula, el curs 2014-15 ha passat a tenir-ne 25,36 per aula, gairebé 4 alumnes més. Les dades no fan més que accentuar les conclusions d'altres indicadors, en aquest cas és el més clar: la concertada perd un 5%, acull poques persones nouvingudes i amb necessitats educatives especials sobre el total, fins i tot proporcional, i baixa 3 alumnes de ràtio. Per tant, com comentarem ara, no és estrany, que quan arriben famílies fora del termini d'escolarització només trobin places a les concertades que les han d'acceptar per complir la funció més essencial de totes: garantir una plaça sostinguda amb fons públic a tots els fillets i filletes d'aquest Estat.

Finalment, des de l'oficina d'escolarització ens han posat l'accent en alguns temes totalment desconeguts per part nostra. Ens recorden que hi ha una ordre important que deixa deu dies per elegir centre i aquest és el procés d'admissió, no n'hi ha cap altre. Després d'aquest termini no poden fer-se canvis; ja hi ha hagut una assignació de plaça. Quines places ens queden plenes primer? Totes les places públiques. De quines places disposa l'administració per fer front a noves matriculacions fora termini segures per canvi de residència, per reunificació familiar...? De places en centres concertats. És possible que aquelles famílies no vulguin anar a aquell centre concertat, però l'Administració recorda que la família s'ha de sentir acollida, se l'ha de rebre molt bé, s'ha de sentir com a casa seva, és una plaça pagada amb diners públics i precisament aquestes mancances de les públiques justifiquen l'existència de les concertades. Segons alguns casos, els fets no s'han produït com seria desitjable.

Ara bé, sí que és cert que l'atorgament d'aquesta plaça o places als fills d'aquesta família concreta pot no ser del seu gust, entre d'altres coses no se senten religiosos catòlics (i hauran de fer religió catòlica) i també hauran d'assumir altres despeses que a la pública no assumirien. Però no hi ha més places a la pública i els centres concertats han d'entendre aquesta complementaritat, la seva existència és causada, des del moment de la redacció de la Constitució Espanyola, a les mancances del sistema educatiu públic (mancances històriques, gairebé podríem dir mancances d'inici), que admet que, de cap manera, pot fer una inversió tan grossa com per cobrir totes les

necessitats de tots els indrets de l'Estat, ni en un any, ni en deu, ni en vint... D'aquesta manera els centres concertats es consoliden, ja que resulten més barats els concerts que la construcció, el manteniment i la dotació de professorat i material d'un centre públic de nova creació.

Per tant, ens trobem amb una nova característica diferencial a l'illa de Menorca: allà on queden places per escolaritzar és als centres concertats (principalment de la zona de Maó), ja que els públics (de tota l'illa emplenen les seves vacants ràpidament). En molts llocs de l'Estat el procés és a la inversa. Tampoc hi ha vacants a les escoles infantils públiques de Ciutadella i moltes famílies es veuen obligades a acudir a una de les tres concertades 0-6 que hi ha. Tot plegat s'ha produït en poc temps. Però és una realitat constatable.

3. CONCLUSIONS

Quan algú em demanava per la relació entre l'escola pública i la concertada a l'illa de Menorca normalment contestava que era una relació bona (i amb això encertava) i que es mantenia un equilibri entorn al 70%-30% (en aquests aspecte anava bastant errat).

La veritat és que la convivència educativa entre les escoles i les seves direccions, i la bona relació amb les successives delegacions territorials d'educació, ha fet que molts assumptes es poguessin resoldre per unanimitat, tot i que els assumptes que depenen de Palma es gestionen des d'altres perspectives, no sempre convenients als interessos de la comunitat educativa menorquina, tot i reconèixer que l'argument poblacional és aclaparador: a Mallorca hi viuen més de 900.000 persones, mentre que a Menorca just arribem a 90.000.

De totes maneres, durant el creixement de la població escolar per causa de la immigració la Conselleria emplenà els patis de les escoles públiques d'aules barracons que es mantingueren durant anys, mentre es dissenyaven, construïen i es dotaven nous centres docents (Alaior, Sant Lluís, Maria Lluïsa Serra de Maó, remodelació de Sa Graduada també a Maó).

Una de les conclusions més evidents és que l'escola pública (globalment) ha sabut respondre als nous reptes:

- La consolidació d'equips de suport (o departaments d'orientació) ajudà a ordenar l'atenció als alumnes amb necessitats educatives especials. Als centres de secundària programes com el de diversificació i l'Alter (d'escolaritat compartida) han pogut donar sortida a casos difícils. El reforçament dels equips d'atenció primerenca i els equips d'orientació i suport educatiu han col·laborat amb la consolidació de l'atenció a la que ja avui en dia anomenem diversitat funcional.
- Els programes externs (PAIRE i de suport de la immersió lingüística, entre d'altres) van accedir a les aules per facilitar l'aprenentatge de la nostra llengua als nous nadius amb estratègies molt innovadores i atractives. Es van fer materials i pàgines web i tot tipus de recursos per facilitar l'accés a la llengua en situacions funcionals.

- No cal dir que el desballestament d'aquests programes privà els centres d'unes ajudes externes molt ben vingudes i valorades. Però l'escola pública resistí, aguantà, suplí el que calia i atengué les necessitats més bàsiques renunciant a alguns programes.
- Els programes d'innovació iniciats de forma voluntària per col·lectius de professors sensibilitzats perquè determinades coses no es podien continuar fent com sempre s'havien fet van mobilitzar molta gent, de manera altruista, amb il·lusió de constituir grups de treball entorn del tema d'innovació elegit: el treball per racons i el treball per ambients, la lectura i l'escriptura constructivista, el treball de la lingüística textual, les matemàtiques constructivistes, el treball per projectes, noves perspectives en l'educació plàstica... Un gran desplegament, que no general, d'innovacions, que feia parlar les famílies sobre el que passava a l'escola entre la preocupació i la il·lusió en veure els seus fills entusiasmats en la recerca, en la lectura, en l'escriptura, l'expressió artística... Molts centres concertats han seguit un mateix camí, el de la innovació com a eina per posar-se al dia i obrir-se més a la societat.
- Les escoles són diverses i multiculturals. Les aules de Fornells, Es Migjorn, Es Mercadal, Sant Climent (0-6), Sant Lluís i Es Castell (que no tenen escoles concertades) reuneixen tota la població, tota la diversitat; cada aula és una mostra de la societat, si l'escola no practica cap tipus d'agrupament per capacitats o desdoblament, on en un lloc es troben els més llestos i en un altre els fillats amb més dificultats. A Ciutadella hi ha un cert repartiment entre públics i concertats, fruit d'un acord que ha anat perdent força, però es podria dir que les aules d'infantil i primària són una mostra representativa de la societat diversa. Ara bé, potser a les aules de secundària, tot i ser progressivament més iguals, hi pot haver certes diferències per aquella variable d'amics i famílies que han elegit en bloc. A Ciutadella els dos instituts públics mantenen aules heterogènies en un procés que ha durat alguns anys: els que ha tardat el vell institut de Formació Professional a convertir-se en un centre nou i obert a la societat (ofereix ESO i batxiller). El cas més problemàtic es dona a Maó. No s'hi ha planificat i aquesta manca de planificació ha generat que entre les públiques s'assumeixin diferents rols (hi ha públiques que semblen concertades, amb molta demanda per part de la població autòctona, baix nombre de persones amb NEE i baix percentatge de persones novingudes; també hi ha escoles públiques a les quals la gent de Maó no vol anar-hi i que concentren més del 50% d'alumnat de nacionalitat estrangera). Aquestes són les escoles que no voldrien ni en el sector públic ni en el sector concertat, tot i que darrerament s'han pres mesures per compensar aquesta escola que també ha iniciat interessants processos innovadors. Entre el centres concertats, un centre acumula tota la població sud-americana que assisteix als concertats, mentre que els altres dos, estan composts exclusivament per gent de Maó amb expectatives acadèmiques. En els centres de secundària també s'ha reproduït un fet semblant: un centre acumula gairebé tota la demanda de batxiller, mentre que un tercer centre (dedicat més als cicles de formació professional) té una baixa demanda de batxillerat.
- L'escola concertada, tot i perdre alumnat, ha mantingut i facilitat sempre les bones relacions de les quals hem parlat des del principi de l'article, ha adoptat programes d'atenció a la diversitat (com el de diversificació) i el de suport educativa a les necessitats educatives especials. Alguns centres han iniciat grans projectes d'innovació digital que han obtingut una gran resposta i estan relacionats amb les xarxes de les seves comunitats respectives de la península, a través de les

quals reben formació actualitzada. Els equips directius són joves i professionals de l'educació i saben treballar en equip. Per tant, no dubtem de la seva il·lusió i eficàcia per aconseguir els reptes que es proposin per als seus centres.

- A l'escola pública, en canvi, a infantil i primària, és més difícil trobar equips il·lusionats que formin un equip directiu sòlid amb objectius clars i que comptin amb el suport del claustre, condicions fonamentals per poder fer funcionar una escola. En canvi, determinats col·lectius de cicle (d'infantil o de primària) sí tiren endavant projectes engrescadors que poden acabar amb el suport (que no vol dir la participació) de tot el claustre. A partir de les propostes de **MenorcaEdu21** i ara amb les propostes d'un ampli moviment de base que aplega gent de totes les illes, **Illes per un pacte**, es pretén aconseguir una autonomia de centre i de gestió que permeti als centres públics concretar els seus projectes innovadors amb el màxim suport possible.
- Una escola pública i una escola concertada que funcionen, s'entenen i, en alguns aspectes, es complementen i que evolucionaran. Necessitem saber cap on anem. La manca de planificació del municipi de Maó ha portat molts de mals de caps. Necessitem un mapa escolar ben argumentat per tècnics, a mitjà i llarg termini per a l'illa de Menorca, que ens permeti prendre decisions a curt termini tenint clar el camí. Anar aplicant la llei del moment és també una forma d'improvisar, perquè canvien i no es volen consensuar. Per tant, aquest mapa hauria de sortir de l'acord unànime de tots.

Tot plegat una realitat ben complexa, gestionable gràcies a la bona entesa entre les parts que ja existeix i, sobretot i per damunt de tot, per evitar com sigui, construir aules o escoles amb una població homogènia que representi només un sector de la societat actual, una societat oberta, multicultural i diversa. L'única preocupació per a la societat actual és construir una societat justa i equitativa i aquí l'escola hi té molt a dir: una escola capaç, en el marc de la diversitat, en què els serveis, els materials i el personal humà sòlidament format sabrà compensar les dificultats d'origen social, cultural o econòmic. La formació amb personal qualificat que hagi demostrat les seves qualitats en altres activitats de formació hauria de ser imprescindible i el mes de juliol, un mes adient per cursar tres setmanes intenses de formació obligatòria. Aquesta és la finalitat última d'un sistema educatiu si vol aconseguir una societat amb més benestar per a tothom.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Alzina, P. (2007). Dades educatives de l'illa de Menorca: 2004-2007. Tendències i perspectives. *Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2014*. Palma: Fundació Guillem Cifre de Colonya / Universitat de les Illes Balears, 138-178.

Alzina, P. (2009). Indicadors per a l'anàlisi del sistema educatiu de Menorca. *Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2014*. Palma: Fundació Guillem Cifre de Colonya / Universitat de les Illes Balears, 46-105.

Alzina, P. (2013). Dades i reflexions en perspectiva: Menorca 2005-2013. *Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2014*. Palma: Fundació Guillem Cifre de Colonya / Universitat de les Illes Balears, 248-291.

Bernal, J. L. i Lorenzo, J. (2012). La privatización de la educación pública. Una tendencia en España. Un camino encubierto hacia la desigualdad. *Revista Profesorado*, 16 <<http://hdl.handle.net/10481/23102>> [Consulta 2 agost 2015].

Bonal, X., Rambla, X., Calderón, E. i Pros, N. (2005). La descentralización educativa en España. Una mirada comparativa a los sistemas escolares de las Comunidades Autónomas <http://www.academia.edu/2035653/La_descentralizaci%C3%B3n_educativa_en_Espa%C3%BA> [Consulta 4 agost 2015].

Equip Pedagògic del Col·legi Sant Francesc d'Assís de Ferreries (1989). *Meloussa*. Ciències Socials de Menorca. Palma: Miquel Font.

Fernández Llera, R. i Muñiz, M. (2012). Colegios concertados y selección de escuela en España: un círculo vicioso. *Presupuesto y Gasto Público* 6, 92-118

Tur, G. i Cirer, F. (2014). La dualitat del sistema educatiu d'Eivissa i Formentera: prevalença històrica de l'escola pública. *Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2014*. Palma: Fundació Guillem Cifre de Colonya / Universitat de les Illes Balears, 78-95.